

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. hod.
Expedice se nachází na ostrově Kampa 508—III.

Předplatní podmínky:
Pro Prahu: čtvrtletně 90 kr., půlletně 1 zl. 80 kr., celoročně 3 l. 60 kr.
(Předplacení pro Prahu přijímá též Národní knihkupectví Em. Petříka.)

DALIBOR.

S poštou v říši rakouské: čtvrtletně 1 zl., půlletně 2 zl., celoročně 4 zl.

V státech německých: čtvrtletně 25 str. gr., půlletně 1 tol. 20 str. gr., celoročně 3 tol. 10 str. gr.

Pro Rusko: čtvrtletně 1 rubl, půlletně 2 rubly, celoročně 4 rubly.

Časopis pro hudbu a umění vůbec.

Taneční hudba v Čechách na začátku tohoto století.

Mnohý jest nadchnut velkou lhostejností naší doby k hudbě taneční, mnohý považuje ji takřka za služku noh, domnívaje se, že by to bylo pod jeho důstojností, aby jí věnoval svou pozornost. A přec je to velmi snadno dokázati, že toto odvětví hudby naprosto nezasluhuje takového pohrdání, nýbrž naopak že má taneční hudba v mnohém ohledu větší působivost, než jiné druhy hudby a že její vplyv na vytříbení vkusu je větší a bezprostřednější, než snad vplyv všech ostatních druhů hudby.

Pohledněme jen do starého Řecka. Tanec byl u nich duší starodávných schůzek. Žádná slavnost, žádná hostina, ano žádný církevní obřad se nevykonával, aby nebyl oslavován tancem. Plato zmiňuje se o umění tanečním ve své rozmluvě o zákonech co o důležitém předmětu vychování; ano i v přísné Spartě samé nestyděla se počestná vdova, vystoupiti v tancích veřejných. Každý z řeckých kmenů měl své zvláštní tance a Sokrates sám dychtil ještě v dospělém svém věku dosíci větší zručnosti v tomto umění a doporučil je co užitečné cvičení.

Není zajisté jednoduššího a působnějšího prostředku, získati i nejsurovější povahy pro vyšší umění hudební, než hudba taneční, poněvadž jsou melodie její krátké, jednoduché, srozumitelné a v nejvyšším stupni rytmické. Jsou všeobecně rozšířena, působí také taneční hudba snadněji než každé jiné odvětví hudby na vkus národů. Ve všech téměř zemích bývá čas, kde se koří veškerí stavové jejímu žezlu. Zdá se, jako kdyby hudba masopustní převzala na se úlohu, připravovati obecnost na umělecké počitky toho roku. V Čechách není to alespoň žádnou řečnickou figurou.

Taneční hudba poskytuje i začátečníkům v komposici širé pole ve vynalézání krásných a utěšených melodií, ona učí nejlépe rytmům vzbuzujícím a třebícím cit taktní. Za tou příčinou doporučuje ji sám přísný Kirnberger všem nastávajícím skladatelům co nejdůtklivěji. Na doklad, že i knížata hudebního umění nepohrdali hudbou taneční, stůj zde následující ještě málo známá anekdota o Mozartovi.

Při svém prvním pobytí v Praze byl Mozart požádán od jistého umění milovného velmože, aby něco pro karneval komponoval. Mozart zamítl to sice skromnou výmluvou, že se nezkoušel ještě v tomto odvětví hudby; avšak na opětovanou prosbu odvětil: „Nuže ano, učiním to mile rád, ale uvidíte, že to nebude za mnoho stát.“

Několik dní na to žádal Mozart po skončené tabuli náhle psací náčiní, odebral se do osamělého pokoje a oblažil po několika hodinách umění milovného přítele šesti menuety a triy, které oplývaly příliš uměleckým provedením a vynalezavostí, než aby jim byli rozuměli nezasvěcenci. Avšak dosti o tom! Znamenitý menuet z Mozartova „Don Juana“ jest nejlepší obranou jednoduché taneční hudby.

„Jako všude“ dí r. 1810 jistý hudební spisovatel, „tak byla i v Čechách hudba taneční na začátku tohoto století jednoduchá, ba skoro chudobná. Vrba stal se thespisem tohoto druhu umění. On odstranil hraní z čista jasna a přiměl hráti každého z not. Po něm přišel Pichl, jenž se těšil delší periodě; avšak za jeho časů nebyl orchestr, i když své skladby z Milána zasílal, ještě plnohlasý. Sada jeho byla ostatně chudobná a zpěvu prosta. Nějaký čas po něm vystoupil Cibulka co reformátor taneční hudby. Zdokonaliv orchestr užíval dechových nástrojů více, než jeho předchůdcové. Jeho taneční kusy vyznačují se utěšenými melodiemi a úsečnými rytmy. Když byl několik let na to Prahu opustil, komponovali skladatelové po mnoha let z oper kusy taneční, v nichžto nejlepší výběr Volánek osvědčil.

V posledním desetiletí minulého století objevil se Diviš Weber v zápasisti. On skládal každoročně menuety, německé tance a také tak zvané „Ländler“. S tíží možná toto odvětví hudby pošinouci co do vynalezavosti a instrumentace na vyšší stupeň, než jak on to učinil.

Učený abbé Vogler neslyšel, jak sám tvrdí, nikdy před tím taneční hudbu, která by byla provedena tak hojně obsazeným a dobře spořádaným orchestrem, jako v Praze. Ano on se docela přiznal, že hudby takové nikde neslyšel.

Diviš Weber byl první, jenž se osmělil překročiti obyčejné meze menuettu a valčíku v šestnácti taktech ve dvou repriech; viděl v tom příliš úzkou mezeru, než aby mohl myšlenku důkladně propracovati a rozmanitými harmoniemi ozdobiti. Tím nesnadnější bylo to také pro něho, aby zachoval potřebnou jednotu a pochopitelnost. Též máme mu co děkovati za nový druh valčíků, totiž variace na větu, kterou si každý sám vymyslí, aneb na oblíbenou národní píseň.

Vedle Diviše Webra dlužno jmenovati v oboru taneční hudby Jana N. Vitáska, jenž zaujímal každého utěšenými melodiemi, ačkoli se co do instrumentace s Div. Weberem měřiti nemohl. Václav Tomášek psal málo skladeb pro tanec, avšak co složil, vyniká vkusem a duchaplností. Od několika let zanášá se celá legie komponujících dilettantů skládáním tanečních komposic.

Ze všeho toho vysvítá, že dlužno o tomto druhu hudebního umění mluvit s větší vážností, než jak se to až dosud děje; neboť *nedá se upřít, že má taneční hudba velkého podílu na znamenitém hudebním vzdělání Čechů.* V každém skoro českém městečku najdeme lepší orchestr, než se na tak mnohých malých dvorech nachází.“

Umění a národnost.

(Pokračování.)

Tak náleží i každému národu co individualnímu celku zvláštní *vkus národní*, odpovídající jeho psychologické povaze a jevící se nejen v umění, ale i v celém jeho životě.

Že pak takový národní vkus, jaký jsme zde vytknuli, všeobecné a nepodmíněné platnosti esthetického výroku nikterak neodporuje, zdá se nám býti na bíledni; neboť volí mezi *stejně krásnými* tvary, nepronáší tedy vlastně žádného soudu o kráse neb šerednosti předmětu, nýbrž spíše *předpokládá* již výrok esthetický. Kdyby však vkus národní usurpoval si moc, rozhodovati o *kráse* jistého díla a chtěl nám snad vnučovati formy lhøstejné neb docela šeredné za krásné, a tím psychologické své stanovisko zaměnil za esthetické, — tož bychom takovýto chorobný přechmat rozhodně odmítnouti museli, ač neměl-li by pojem umění co tvoření krásného zmizeti. A právě o umění *krásném* a jeho poměr k národnosti se nám zde jedná.

Z toho všeho jde, že krása a národnost nikterak nejsou protivami, mezi nimiž by teprve jakéhosi prostředkování a smířování zapotřebí bylo, nýbrž vlastně různorodými, snášelivými živly, z nichž každý své zvláštní pole zaujímá, a že tudíž *umění zajisté může býti národním*, aniž by to kráse jeho bylo na úkor.

Tím však ještě není rozluštěna druhá naše otázka, zdali totiž máme také právo, *žádati* od umění, aby národním bylo? O tom nás ovšem nemůže poučiti pouhá esthetika, rozhodující jen o kráse předmětů svých, pročež se obrátiti dlužno k dějinám umění, a tím vstoupiti na *druhého* z oněch extrémních náhledů.

Jak historie tak i denní zkušenost nás učí: žádné umění

Huerta, skladatel hymny Riegovy.

Bylo to r. 1820 v prvních dnech měsíce září. Dva generálové, Riego a Quiroga, pozdvihli se proti absolutistické vládě slabého Ferdinanda VII. Riego vítězně vtrhl do hlavního města a přinutil panovníka, že podepsati musel konstituci z roku 1812, kteráž slavně prohlášena. I tenkrát hlavní město říše slavilo své vzkříšení, jako za dnů posledních, každý zřel vstříc lepší budoucnosti a věřil přísahám panovníka. Více však, než jiní, radovali se dva lidé, kteří stejným vedení účelem v brzku se sprátelili. Byl to plukovník štábu Riegova E. San-Miguel, starý důstojník armády z r. 1812, která již tehdyž bojovala pro svobodu, dřívější redaktor svobodomyšlného časopisu „L' Espectator“, řečník a básník na slovo vzatý, spolu i vojín udatný. Druhý pak byl mladý kadet, ještě jinoch sedmnáctiletý, náruživý hudebník, milující revoluci. Nazýval se Huerta. Stejný cit vedl oba, neboť

nemůže se dařiti a prospívati, když umělci a obecenstvo nestojí v jisté vzájemnosti, v jakémsi živém styku, když není mezi oběma žádného upřímného účastenství, žádného duševního pojidla, nýbrž jeden každý svou vlastní cestou kráčeje, jen zde neb onde, jakoby pouhou náhodou s druhým se setkává; za takovýchto smutných okolností získáme i v případě nejpriznivějším — toliko větší neb menší řadu *jednotlivých krásných děl* uměleckých, kteráž se jako símě na skalnatou půdu hozené minou všeho dalšího blahodárného působení, — *ale ničehož více*; nezískáme tím žádného *umění* co organického života národního.

Není-li obecenstvo ještě dosti estheticky vzděláno, tož se právě takoruka nabízí umělci příležitost, aby ho působením svým povznášel a šlechtil. K tomu arci opět zapotřebí jakýchsi vztahů mezi oběma, kteréž naléztí však není tak snadné; neboť vždy, na sebe nižších jak na nejvyšších stupních esthetického vzdělání nalezáme v duševní povaze národu, v jeho světovém názoru, náboženství, v pověstech, ano v celých jeho dějinách, — nehledíce ani k počátkům prstonárodního umění samým, — jisté živly, kteréž mohou býti bohatým zdrojem pro všechny snahy umělecké: jesti to *vkus národní*. Toho tedy jest se chopiti umělcům, a zapřísti takto ono pro znik a zdar umění nevyhnutelně nutné pásmo mezi sebou a obecenstvem, pakli takového pásma ještě není, — a považovati ho co nezanikající pramen stálého občerstvení a posílnění, i když dotčená vzájemnost již panuje.

Vidíme tedy, že — má-li mu vůbec kvěsti nějaká budoucnost — *umění musí vyjít z půdy národní*, ovšem aniž by na této půdě buď jednak *lpěti* zůstalo nebo jinak se jí zase *odcizilo*.

Má se to podobně as jako se stromem, jenž sice ze země vyrůstá, avšak ani se po ní neplazí, ani kořenů svých, k půdě jej poutajících, sprostiti se nemůže, nechce-li ihned klesnouti; ano, právě čím silnější a rozsáhlejší jsou jeho kořeny, tím pevněji stojí a tím výše se může vypnouti, tím šíře rozvětvití.

Zde však musíme opět k tomu poukázati, že jest tento poměr mezi uměním a národností pouze *požadavkem umělecko-historickým*, pouze nevyhnutelnou životní podmínkou zdárného výkvětu umění, *nikoliv* ale jakýmsi *předpisem esthetickým*;

oba bojovali za věc posvátnou, a za jedné z prvních nocí, po vtrnutí do Madridu, za noci, kdy nejraději oddává se člověk blouznění, složili píseň, která je přežije a jméno jejich u věčné paměti národa zachová.

První napsal slova, druhý uvedl je v hudbu, a píseň tu nazvali ke cti národního reka jménem jeho „pochod Riegův.“

Osm dní později rozléhala se píseň tato po celé zemi, stala se národní hymnou, jelikož byla složena z nejvřelejších citů upřímných dvou synů národa; a jako oni cítili, tak cítilo s nimi jiných na tisíce.

Národ španělský našel svou marseillaisu. Píseň nadšená duchem vojenským oblíbena jest zvláště mezi vojíny španělskými. Pějeť básník:

„Vojáci, vlast volá v boj nás,
Pro ni vítězí i mřítí přisahejme.“

A dále:

„Nikdy svět neviděl zmužilosti větší,
nikdy zde nevzplanul den udatnější:

neboť pro krásu uměleckého díla, tedy pro jeho *esthetickou cenu* zůstává vždy *úplně lhostejno, zdali jest národním, čili nic.*

Dle této důležité zásady, již se přísně držeti musíme (nechceme-li se v otázce té opět zamotati v samé nejasnosti a protivy), zajisté nebudeme odsuzovati *jednotlivé* dílo umělecké proto, že snad není národním, dobře vědouce, že esthetická oprávnělost v oboru umění závisí pouze na kráse toho kterého díla; naopak uznáme, že zdařilé pokusy i jiných způsobů a směrů, nežli jest národní, tříbí a povznášejí vkus občanstva, činíce jej všestrannějším a tím i nepředpojatým. — Však žádati budeme vším právem, a snažiti se každinkým způsobem, aby *hlavní ráz a směr* našeho umění, pokud *co organický celek* reprezentuje zevně i uvnitř vyšší duševní život našeho národa, především pak, pokud pěstováno bývá veřejnými ústavy, snad i státem (u nás doposud ovšem jen *pium desiderium*), — stal se a zůstal *rozhodně národním*, jelikož v tom jedinou nalezáme záruku pro potěšnou budoucnost.

Tážeme-li se *dějin umění* u věci té, tož příznivou bez odporu obdržíme odpověď.

Národem, jenž netoliko v umění, ale i v celém svém duševním vývinu, mezi všemi nejvíce se přiblížil výši ideální, byli zajisté *staří Řekové*. A hledmež na nesmrtelná díla hellenských básníkův, sochařův a stavitelův! — Ačkoliv právě Řekové *cíl* umění jedině v dokonalé kráse hledali, nepohřešujeme přece ani v této nejvyšší klasičnosti zřejmého rázu národního, jež nazýváme *duchem antickým*, a který tak značně se odchyluje od názorů nejen našich moderních, ale i všech ostatních starověkých národů.

Vítězstvím křesťanství nad dosavadními kulty národními vzal ovšem celý život duševný nový ráz na sebe, společný všem civilisovaným národům evropským. Tak se stalo, že zvláště i ve středověkém umění zaujal místo národnosti jakýsi *duch časový*, církví ovládaný, který však nikterak s to nebyl, aby vliv národnosti na umění docela potlačil. O tom svědčí k. p. do očí bijící zvláštnosti gothických slohů ve Francii, Anglii, Německu, ve Vlaších atd. právě tak zřejmě a jasně, jako různost francouzských, německých a anglických spracování téže pověsti.

Tento středověký duch časový po tuhém zápasu konečně

jen kdy směle v boj se vrháme,
v který pro vlast Riego vede nás.“

Každá sloka končí refrainem připomínajícím nám konec našeho „Hej Slované:“

„hrom a peklo, marné vaše
proti nám jsou vzteky. —“

Huerta složil k slovům nápěv živý, plný vášně, jak toho schopen jest jen Španěl nebo Vlach.

V revoluci, když píseň tato složena byla a lid po ulicích ji zpíval, sestoupil tehdejší král Ferdinand na balkon a sám spojil hlas svůj s hlasem národa, zpívaje novou hymnu.

Nebohý národe španělský! Tenkrát nevěděl jsi, že za krátký čas přijde doba, která uvrhne tě v otroctví, že nejvěrnější syny tvé uvrhnou do žalářů, že slovo „Riego“ nesmí přestoupiti rty žádného Španěla. Ni básník, ni hudebník nepomyslí v šťastné hodině, když skládali píseň svobody, že svoboda ta přivede národ na pokraj hrobu, a jim samým že odmění se vyhnanstvím.

podlehnuť zase duchu národnímu, a sice reformací na poli náboženském, v umění pak a ve vědě *renesancí*. A kde nyní umění kvetlo, bylo zajisté opět národním: tak u Vlachů, Španělů, Angličanů, Francouzů, Nizozemčanů a j.

Velmi zajímavý v tomto ohledu jest i vývin literatury a umění Němcův po znovuzkříšení v předešlém století: neznáť nic jiného, než stálé hledání stanoviska národního, k němuž se také každým svým skutečným pokrokem více méně přibližuje. — A konečně u nás! Což není naše seznámení se s národními zpěvy rukopisu kralodvorského novou epochou české literatury? —

Dosaváde mluvili jsme skoro výhradně o formě; co do *látky* platí vzhledem k národnosti pravidlo: národní ráz plodu uměleckého spočívá v tom, jak jistá látka jest pojata, spracována a podána, zda-li totiž způsobem národní povaze přiměřeným anebo protivným; ve *formě národní* lze tedy podati *látku jakoukoliv*, třeba i cizí. Shakespearův Cesar, Romeo a Julie, kupec benátský a j. zajisté neméně jsou národní, než jeho historie.

Z tohoto stanoviska mohli bychom nazvati ono umění, jenž nehledíc k formě pouze *látkou, obsahem*, a tak hlavně *pathologickou stránkou* svých plodů na národ působiti se snaží, uměním *vlasteneckým*, a co takové rozeznávati od umění *národního*, jemuž nejedná se tak dalece o látku, nýbrž spíše o *národní roucho*, v němž nám ji předvádí.

Namnoze se tvrdívá, že čerpáním z cizích kruhů si umělec zamezuje cestu k národnímu umění, a že tudíž pouze domácích látek užívati má, chce-li býti národním. Že tento důvod jest docela mylný, poznali jsme již; a když i my raditi budeme umělcům, aby nehledali teprve v cizině to, co sami již doma máme, stane se to ovšem z příčin zcela jiných, řekl bychom utilitárních. Mimo to, že takové počínání si jest nejpřirozenější a nejjednodušší, poskytují nám totiž domácí látky i mnohých *výhod technických*. — Nejbohatší prameny pro básníka — a pro umělce vůbec — řinou se k. p. z pověstí a báchorek národních; zde však nalezáme látky již poněkud spracované básnivým duchem prstonárodním a tudíž pro umělce více méně připravené, tak že se mu dostává jistého základu v skutku národního, aniž by teprve mnoho cizích živlů odstraňovati musel. (Dokončení.)

Dnové tehdejší svobody netrvali dlouho. Jen krátká tři léta a Ferdinand pomocí vlády francouzské zavedl absolutismus tužší než před tím. Týž král, který sám hymnu Riegovu před celým národem zpíval, nechal Riega pověsiti!

General Quiroga prchl přes hranice Huerta a San-Miguel zachránili životy rovněž útekem na půdu anglickou. Huerta byl odsouzen k smrti, a jen s tíží velkou podařilo se mu ujíti vrahům. Zbaven všech prostředků oddal se v Anglii hudbě a zpěvu; štěstí mu přálo, jméno jeho se šířilo a peníze se mu hrnuly. Šlechtný Huerta, když dobře se mu vedlo, nezapomněl na nešťastné spolubratry své a největší část peněz vyzpívaných obětoval ku podpoře emigrantů španělských. Z Anglie odebral se do Paříže. Štěstí mu i zde přálo. Salony první aristokracie pařížské se mu otevřely, neboť svět pařížský dychtiv byl slyšeti skladatele pověstné „hymny Riegovy.“

Opustiv Huerta Paříž, odebral se do Ameriky. Zde počala hvězda jeho zapadati, aby ještě jednou později vzešla

Slovo o varhanách a hře na varhany.

II.

Kde tomu dovolují peněžné prostředky, buďtež zřízeny následující varhany:

1. principál osmistopový, z cínu; hlas mírně silný a ostrý;
2. bourdon osmistopový, ze dřeva, krytý; hlas jemný a plný;
3. viola di gamba osmistopová, z cínu ve velké oktávě s bourdonem dohromady vedené; hlas slabý, s něžným řízem;
4. flauta čtyřstopová otevřená a z dřeva; hlas jemný a měkký;
5. oktáva čtyřstopová z cínu, mensura a hlas jak principál;
6. subbass šestnáctistopový, krytý z dřeva, co jediný hlas v pedale, a to jen pro hloubku; zřetelnost. Sílu dává
7. pedální smečka (Pedalkopl).

Takovéto varhany poskytující už rozmanité prostředky k přednášení, mají při plném stroji a při zdařilé intonaci jádrný, plný a ne křiklavý hlas a ozývají se tak, jak to jest chrámu Páně důstojno.

Varhany také stály by as 800 zl. r. č. Z toho vysvítá, že rozdíl obou navržených varhan v cenách je velký. Ovšem lze dostati varhany za 400 zl., 500 zl., 600 zl., 700 zl.; avšak mám za to, že je lépe, když si obce, které nemohou tyto větší varhany koupiti, raději pořídí varhany, které jsme byli v prvním čísle uvedli. Přidáme-li k stroji prvnímu jak obyčejně dvoustopovou oktávu a jednostopovou mixturu, obdržíme stroj s pěti hlasy, jenž vyžaduje nákladu 450 zl.—500 zl., avšak stojí také ten vrískost za tu výlohu?

Mělo by se vůbec k tomu přihlížet, aby byl principál osmistopový a pedál úplný a nikoliv kusý, obsahuje až do *d* 27 klávesů. Manual sahej až do *f* a obsahuj 54 klávesů. —

Především dlužno se však varovati hudlařů varhanářských, kteří od kostela ke kostelu se potloukajíce spravují varhany za 10 zl. r. č., kteroužto částku p. farář bez dal-

větším leskem. V Americe následkem nemoci v krku ztratil nešťastný hlas. I počal cvičiti se v hraní na citeře, a brzo jméno „hudebníka“ Huerty bylo slavnější než zpěváka. „Kdo neslyšel hráti Huerta na citeře, neslyšel ničeho“, tak zněla o něm kritika znalců. Štěstěna nechtěla mu však více přát, po rozličných dobrodružstvích žije Huerta nyní v chudobě v Paříži a není tomu dávno, co v hudebních kruzích činila se sbírka pro chudého umělce.

Básník a skladatel slov, San-Miguel, byv amnestován, zemřel co vévoda a kapitán osobní stráže královny Isabelly.

Budete se ptáti, proč i Huerta nebyl amnestován a nevrátil se do vlasti své? Královna prominula mu taktéž — bylo-li mu vůbec co k prominutí — jmenovala jej dvorním hudebníkem a určila mu doživotní pensi 2400 realů. Huerta však toho nepřijal a žije raději v chudobě. Zemře snad v chudobě, a však vidí národ svůj svobodný a slyší zpívati z tisícerych úst píseň svou. Je mu to dostatečnou náhradou?

K. Ch.

šihó vymáhání vyplatit může z jmění zádušního. Takovéto správký po 10 zl. dějí se několikrát v roce. A jak pak spravují tito hudlaři svěřené jim varhany? Obyčejně nespraví za těch 10 zl. r. č. ničehož na varhanách a to k velkému štěstí; neboť přihodí se často, že tito kočující hudlaři odcizí rozličné částky varhan, hlavně však cínové pišťaly, aby jich jinde upotřebili. Nebylo-li by pak lépe, místo *častých, bezvýsledných oprav zříditi si nové varhany?*

„To se snadno řekne,“ namítne tak mnohý, „ale kde vzít k tomu peníze?“ Sdělíme tu prospěšnou radu.

Dejme tomu, že má jistá obec jen 50 zl. ročně zádušních příjmů a že by chtěla si poříditi ten menší stroj za 300 zl. Nuže, nechť vydá 60 akcií po 5 zl., a každý rok se jich 10 ze zádušních peněz vyplatí. Tímto způsobem budou varhany za šest let zaplacený, i kdyby nikdo ani halíře neobětaval na věc tak ušlechtilou. Avšak máme za to, že by tak mnohý patron vzal polovici akcií a že by se při vytrvalé horlivosti ještě jiných dobrodinců a dárců našlo. Při tom nesmíme opomenouti, že každý varhanář převezme i sebe chatrnější a starý stroj, když ne jinak alespoň v ceně, zač se cín páčí.

Při této příležitosti upozorňujeme obce a patrony na důkladně vzdělaného, svědomitého a bedlivého varhanáře p. Karla Schiffnera v Praze, jenž jsa učněm slovutného J. Gartnera, má dozorství nad všemi hlavními varhanami v Praze. Nedej se nikdo mýliti jistými hudebníky, kteří vydávající se za tak zvané „komisary varhan“, jsou pouzí zjištní šarlatáni, jižto leckterého varhanářského hudlaře obcím proto doporučejí, že se jim tento dobře odměnil. —

Povaha tohoto velkolepého, ve své nynější dokonalosti nejbohatšího nástroje spočívá v jeho přísné majestátnosti; varhany jsou prosty vši náruživosti a povznášejí se takřka nad okamžité hnutí citu, propůjčující přísného, slohovitého výrazu vyšším k ideálu směřujícím citům v obrazech, které vynikají velkými obrysy. Tak mnohý porovnává rád varhany s orchestrem a přec nemohou se tyto dvě na oko podobné věci ve své nejvnitřní povaze a ve svých účincích více od sebe různiti, než varhany od orchestru. Větší část varhaních hlasů povstalo bezevší pochyby z nápodobňování orchestrálních a jiných nástrojů; avšak docílená podobnost je přec jen velmi vzdálená.

Úvahy.

50 *Národních písní na dvoje housle.* Sepsal Josef Drahorad. V Praze u Ad. Christoph a W. Kuhé.

Literatura musikalií pro housle našla v posledních letech u nás několik pilných a horlivých pěstovatelů, kteří hlavně instruktivní část houslové hry na zřeteli mají. Tak vydal Martin Nováček, ředitel kůru v Bílé Cirkvi výtečnou „Pokladnici mladých houslistů“ sbírka 30 nejoblíbenějších českých písní, Edv. Wittich: „Základové k hraní na housle.“ Nejnovější dílo v oboru tom jest 50 písní národních od Drahorada, které mladým houslistům vřele můžem doporučiti.

Škola aneb cvičení, zakládající se na národních písních, má před každým dílem téhož druhu, v němž užil skladatel cvičení neb thém, které byl sám k tomu účeli složil, hlavně tu pozoruhodnou přednost, že se žák hned při prvních začátcích hudebních naučí znát rytmy, pak ráz a zvláštnosti národních písní; slovem, že takřka mimovolně vssaje do sebe ducha národní hudby. A za tou příčinou je nám dílo páně Drahoradovo velmi

vitáno a dosáhne zajisté žádoucího účele. Co se spracování pro dvoje housle týče, jest doprovázení velmi dobré, plynulé, přesné a místy i duchaplné — jasný to doklad skladatelovy zručnosti jak v theorii tak v praxi, kterouž byl už dříve svými komposicemi pro kostel a sbor osvědčil. Kde bylo třeba kontrastu, tam ho p. Drahorad užil obratně; kde se opět pohybují oba hlasy stejně, viděti patrně snahu skladatelovu, aby rythymské výraznější a úsečněji se objevily. V čísle 12. mezi 13. a 14. taktem, kde se naskytají v dolejších hlasech oktávy, možno vzítí v 14. taktu místo a—fis—raději cis—e, čímž se oktávám vyhneme, aniž by tím kontrapunktovaný proud druhého hlasu něčeho utrpěl.

Totéž platí o čísle 38, kde se vyskytují též dvě oktávy; totiž s druhého taktu na třetí. Zde třeba vzítí pouze v spodním hlase v 3tím taktu místo c notu a, čímž se tato tisková chyba neb přehlídnutí opraví. Co se pak týče čísla 15., tu s panem skladatelem v doprovázení nesouhlasíme. V čísle 43 je chyba tisku; má být v hořejším hlase (14. takt) místo f nota as. Číslo 50. „Narodil se Kristus Pán“ liší se poněkud od původní melodie. Tyto nepatrnosti, které si každý učitel houslí sám opraví, zmizí ve světle závažných předností, jimiž dílo páně Drahoradovo vyniká; avšak tak mnohý Wagnerian namítl by na př., že dvě tak nepatrné oktávy, jaké jsme tu vytkli, nelze ani pozorovat, kdyby se rychle hrálo. Ovšem že, avšak v skladbě instruktivní má se vždy čistota harmonie zachovávat, zvláště však v skladbě dvouhlasé. Vímeť předobře, že Mozart má na př. na začátku exposice ouvertury ke „Kouzelné flétně“ dvě velké kvinty a víme také, že je učinil proto, anto nechtěl rušit proud druhého kontrapunktovaného hlasu, jenž se z první témy vyvinul a přirozeně utvořil; taktéž je nám známo, že si dovolil sám drakonický Šeb. Bach přičnosti ve svých praeludiích; avšak proto vše nemůžeme a nebudeme vady ty schvalovati v dílech, které jsou určeny pro žáky. Vybočivše trochu od předmětu, musíme ještě podotknouti, že obeznaný skladatel tak pedagogicky písně ty uspořádal, aby se učeň ve všech tóninách hráti naučil; přitom udal skladatel vždy známkami vedení smyčce na horu i dolů, čímž se zajisté nejen učitelům samým, ale i samoukům zavděčil. Přejem záslužnému dílu páně Drahoradově hojného zdaru a pp. učitelům materialních prostředků, aby si písně ty koupiti mohli. Stojí 1 zl. 20 kr. Vydání je úhledné.

y.

Dopisy.

Z Milána. (Rodiště Rossiniho.)

Všichni životopisci Rossiniho udávají jak známo, že se Joachim Rossini narodil v Pesaru dne 25. února 1792. Purkmistr města Lugo (v okrese Ravenna) tvrdí však, že se pěvec Pesarský narodil v Lugu. V sezení tamější městské rady, které se odbývalo před měsícem, zvolena byla komise, která má o tom podati pozitivní na listinách se zakládající důkazy. Uvidíme!

Z Petrohradu. (P. Kozel. — Pí. Luccová. — Besekirskij. — Nové písně. — Patti.)

Váš krajan, obratný klarinetista u zdejšího operního orchestru p. Kozel před nedávnem těžce ochuravěl, avšak kojíme se nadějí, že nám bude výtečný ten umělec zachován, jako paní Luccová, která se už také uzdravila a co nevidět pohostinsku v opeře italské vystoupí. Známý ruský virtuos na housle p. Besekirskij z Moskvy zastává prozatím uprázdněné místo solisty u italské opery a balletu, které pro nepřítomnost Wieniawského není obsazeno. Nákladem Johannsena vyšel nový sešit pěti-ruských písní na slova Turgeněva a Lermontova od věhlasné pěv-

kyně pí. Viardat-Garcia. Čtyry z těchto písní věnovány jsou žákyním paní Nissen-Salomonové, totiž slě. Lavrovské, Minkvicové, Chvostové a Klemmové. Písně čís. 1. Na sare a 3. Rasgadka jsou nejzdařilejší; méně zdařilé jsou 4. Rasluka, 5. Rusalka, 2. Utes. Vyhlášená pěvkyně Adelina Patti přibude sem dne 8. ledna a vystoupí dne 13. ledna v opeře „Sonnambula.“

Z Moskvy. (Nové romance.)

U K. J. Majkova vyšly nové ruské romance: Glazki (očka) — Ptička (ptáček) — a „Zpomínky na Seville“ po 40 kopěj.; dále píseň cikánská „Šli tri oni“ od Sokolova a píseň jamščika „Založn ja trojku borzych“ od Lazareva.

Z Paříže. (Mše Rossiniho. — Meyerbeer a pěvec Pesarský. — Nové opery.)

Není nad slavné jméno! Jen si pomyslete: paní Rossiniova žádá od nakladatelů za mši, která se našla v pozůstalosti po jejím manžel, pouhou maličkost — 4000 lib. šterlingů aneb 40.000 zl. r. čís.; avšak žádat a dostat jsou dvě rozdílné věci. Až dosud se žádný nakladatel neodhodlal k zakoupení této pozůstalé skladby Rossiniovy. Mluvě už o pěvci Pesarském nemohu opomenouti neznámé ještě anekdoty, která se o něm vypravuje. Rossini a Meyerbeer ctili se sice velice; avšak velmi zřídka spolu obcovali. Rossini byv tázán po příčině toho, pravil: „Jak pak můžeme spolu obcovati! Meyerbeer miluje více kyselé zelí než maccaroni.“ Netřeba podotýkati, že Rossini narážel tu na hudební vkus Meyerbeerův. — Ředitelstvo „Theâtre lirique“ přijalo k provozování dvě nové opery: „Le timbre d'argent“ od Sain-Saense a „Anentin Metzzyivo“ od Cheronvriera.

Z Dessavy. (Domněle ztracené skladby Schneiderovy.)

Před nedávnem byly zde nalezeny domněle ztracené partitury několika smutečních pochodů a melodramatických skladeb Friedricha Schneidera, které byl tento výtečný komponista roku 1817 dokončil.

Z Mnichova. (Nová opera. — Pomník Gluckovi a Šeb. Bachovi.)

Komická opera „Der Rothmantel“ (Červenopláštník) od Krempelsetzera, který se komposici učil u Vašeho krajana, dvorního zdejšího hudebníka Ludvíka, provozovala se dne 12. prosince s příznivým úspěchem v divadle residenčním. Vděčná látka poskytla básníku Pavlu Heyseovi příležitost, že z ní mohl utvořit lepší libretto. Hudba jest jednoduchá, melodiésní, obsahující krásné a pěkně vyvedené myšlenky a svědčící o svěží fantazii a technické obratnosti skladatele Krempelsetzera, jenž už několik oper složil. Komité, které se utvořilo v Beilngriesu (v Bavořích), vyzývá k příspěvkům na pomník, jenž má býti postaven slavnému skladateli Křištofu rytíři Gluckovi v jeho rodišti Weidenwangen v okrese Beilngriesském. — Jiné komité, v jehož čele stojí: Bronsart, H. z Bülova, Damrosch, David, Herbeck, F. Hiller, J. Joachim, Fr. Liszt, J. Rietz atd. vyzývá k příspěvkům na pomník, jenž se má postaviti Janu Šeb. Bachu v Eisenachu.

Z Vidně. (Hudba kostelní. — Nová operetta. — Černý.)

Na sv. tři krále provozovala se v národním chrámě italském mše od Jirovce (Gyrowetz), graduale od Wintra a offertorium od Černého, kdežto v Karlově chrámě provedena byla mše od ženské skladatelky, paní Anny Pessiakové roz. Schmerlingové. V chrámě piaristů dával kap. Metzger svou novou mši se soly na varhany. Provedení bylo v každém ohledu slušné. V Karlově divadle bude se dne 20. ledna provozovati nová operetta „Toto“ od J. Strausse. — Vojenský zde oblíbený kapelník Černý dostal velmi příznivé engagement k dvorní kapelle do Petrohradu, kterého však nepřijal.

Ze Lvova. (Nové tance.)

U zdejšího nakladatele Wilda vyšly masopustní tance od Tymovského: Polonéz „Hulaj duszá“, mazur „Kusicielka“ (Pokušitelka.)

Z Kolína. (Zpěvácký spolek „Dobroslav“, jeho působení a zábava Sylvestrova.)

Uplynulo již celé desetiletí blahodárné činnosti našeho pěveckého spolku Dobroslava. Mnohou bídu pomohl uleviti značnými peněžitými příspěvky. Zpěvem oslavoval živé i mrtvé. Neméně i uspořádáním všelikých zábav přispěl k obveselení i

k zušlechtění obecnstva. Krásný to zajisté účel spolku. Jen škoda, přeškoda, že se spolku nedostává podpory takové od obecnstva, jaké by vskutku zasluhoval. Čácký Dobroslav již před třemi roky rozšířil svou působnost, přetvořiv se v *pěvecko-čtenářský* spolek. Z počátku vzkvétal utěšeně — nyní ale jako vše na světě dosti ochabnul. Přičítáme toho vinu nynějším neveselým poměrům vůbec. Ze všech spolků, kterých zde máme, stojí Dobroslav přece ještě nejpevněji na nohou, třeba se i o berli opíral. — Máme krásnou místnost, dosti slušně a pohodlně zařízenou, piano, kulečník, bohatý archiv hudební a knihovnu. Počet údů zprvu k 300 sklesl v nynější době znamenitě. Vystoupil ze spolku oudové takoví, jenž se řídí dle povětrné korouhvičky; snad až se vítr obrátí, uzmíme opět tváře jejich. — Sbor pěvců ostal v stejném poměru. V listopadu minulého roku odbýval spolek *pěvecko-čtenářský* valnou hromadu, v které opět nový výbor zvolen. Hodnostáři z výboru pak zvoleni: za předsedu spolku p. Kašpar, jednatel p. Dr. Nízky, pokladník p. Winter, správce domu p. Hofmeister, knihovník p. Veverka. Za řiditele zpěvu zvolen p. Fafl. Na Sylvestra uspořádal výbor zábavu jen pro údy spolku. Program zábavy té byl: 1. *Klepny*, dramatická scéna ve zpěvu s průvodem piana od Dr. Javůrka. Nesnadnou skladbu tu *zdařile* provedli pp. Morstadt, Vávra a Šafránek v přiměřeném kostumu na malém k cíli tomu vystaveném jevišti. Hlučný potlesk odměnil pp. herce za jejich výkony. — 2. *Výprask*, mužský sbor se solem a s doprovázením piana od *Pavla Křížkovského*. Solo přednesl rutinovaný pěvec p. *Morstadt*. Vzdor slušnému provedení, nezdálo se, že by sbor ten obecnstvo příliš bavil. Snad časté opakování stejného nápěvu jest sboru tomu na újmu. — 3. *Koncert na brkačky* od Bendla, poutav svou zvláštností pozornost obecnstva líbil se velice. Pěvci dovedli si sami *pravých* a *lacinějších* brkaček z rákosu s připojeným korpusem z papíru zapatřiti — a tak se nám zdálo, že slyšíme kapellu ze samých *hobojů* a *fagottů*. — 4. *Před balem* — dramatický solový žert provedl k všeobecné spokojenosti p. Hofmeister. — 5. *Zvířecí kvartetto* od Brixnera s průvodem piana, jež jsme si u F. Boučka, majitele opis. kanceláře v Praze opatřili, rozjařil obecnstvo nad míru. — 1. 2. a 5 číslo programu doprovázel zručný pianista p. Winter. — *Žengléřské skoky* — co poslední číslo programu z nepovědomých příčin ustoupily místa Terpsichoře. Tak jsme rok starý pohřbili se všemi svízeli a útrapami v naději na nějaký radostnější rok. Příště povím něco o hudebních poměrech u nás vůbec.*) Na konec ještě tak malé přáníčko. Bohatý archiv máme na všeliké *sborky* a *sborečky*; počet jejich počítáme na *sta* — a přec je často za těžko kloudný program sestaviti. Obecnstvo se nespokojí leč jakými *drobty*, chce též *něco na zub*, pro pochoutku. Darmo se pídíme poskladbách lepších, jako: *Karneval Římský* od Thomasa a j. Tu se nám odpovídělo, že se spolek usnesl na tom skladby ty nerozšiřovat; jinde opět, že spolek je míní vydat tiskem. Necht se tehdy vydají tiskem a přístupny učiní všem spolkům, aby se nám tak darmo v novinách laskominy nedělaly. Od redakci těchto listů bychom si přáli, aby nám byla jaksi prostředníkem a vůdcem v hudebním světě. Na zdar! —

(†)

Z Klatov, dne 12. pros. (Výroční schůze zpěv. spolku „Šumavana“.)

Po zahájení schůze předsedou p. Dr. Naušem přešlo se k programu hromady a podali především jednatel, pokladník a listovní výročné zprávy své. Ze zpráv všech vysvítá, že spolek značně ku předu kráčet proti jiným rokům, neboť nejen že příjmy jeho se zvětšily a archiv značně rozmnožil, nýbrž i potěšitelný zjev se vyskytl, že nebylo po celý rok téměř žádné značnější události v Čechách, již by se nebyl spolek činně účastnil. Dle zpráv jednatele měl spolek v minulém správném roce dohromady 129 údův, z nichž tři čestné, 26 výkonných, 12 zakládajících a 88 přispívajících. Z těchto ubylo průběhem roku 16 větším dílem vystěhováním, tak že v den hromady měl spolek 113 údův. Příjmy spolku obnášely celkem 260 zl. 25 kr., příjem to posud největší co spolek stojí; soujem vydání obnášel

117 zl. 55 kr., tak že zbývá jmění spolkového 142 zl. 70 kr. Po podání zprávy p. pokladníkem prof. A. V. Šmilovským, byly tomuto povstáním celé hromady díky vzdány za horlivé vedení pokladny spolkové. Ze zprávy listovního vysvítá, že spolku během roku 33 nová čísla, obsahující 61 sborů přibyla, tak že archiv celkem nyní obsahuje 400 piec a sice 330 sborův a 70 písní s pianem. Činnost spolku v minulém roce byla následující: 1. Spolek uspořádal produkci Illnerovy zpěvohry *Král Vondra*, jež co do uměleckého provedení i co do peněz skvělý měla výsledek; dále produkci, co 10. řádnou produkci pro veřejné údy spolku. Mimo to účastnil se spolek 3 údy při kladení kamene k národnímu divadlu v Praze, 10 údy při svěcení práporu Sokola Plzeňského o Svatodušních svátcích, 6 údy při zakládání školy Švihovské, 3 údy při kladení základního kamene českého gymnasia v Českých Budějovicích, 10 údy při svěcení práporu spolku „Práchně“ v Horažďovicích. Dále účastnil se celý spolek slavnosti ku 70tiletým narozeninám Palackého uspořádané a sice večer při průvodu a druhého dne při zábavě v Měšt. Besedě a při slavnosti odhalení desky Krameriovy v Klatovech, v předvečer při průvodu a druhého dne v kostele a při domu oslavence; mimo to zpíval smutečnou mši za hraběte Černína, čestného měšťana Klatovského, a posléze doprovodil k hrobu výkonného spolubratra svého p. Otu Gregoriadesa a syna předsedy svého Dr. Jana Nauše ml. — Na to byli voleni přehlížitelé účtův i archivu a sice jednohlasně p. Stulík a Kallauner. Po čtení stanov, jež na to následovalo, sdělen byl přípis posavadního řed. p. Mansveta Kličky, v němž se z čestného úřadu svého pro domácí poměry děkuje. Přítomní údové z části byli pro to, aby přijalo se poděkování toto, jiní byli proti tomu a po odhlasování p. předsedou na to zavedeném, rozhodlo 9 hlasů proti 6, by nebral se zřetel na to poděkování a p. Klička byl volitelný; načež pak jednohlasně opět za ředitele volen byl. Volba ostatního výboru vypadla pak následovně: Jednohlasně byli opět voleni za předsedu p. Dr. Nauš, za místopředsedu p. Ludvík Král, za místopředsedu p. Jan Ryba, za jednatele posavadní pokladník prof. A. V. Šmilovský, za pokladníka p. Alois Kallauner, a za listovního p. Anton Hyšmann. Na to přišly na řadu volné návrhy. Prof. Šmilovský navrhol, aby zpěv. spolek, aby se sesílil, založil zpěv. školu ku výchování nových výkonných údův, a aby spolek, kdyby potřeba bylo, i peněžně školu tu podporoval. P. místopředseda Král, odvolává se na to, že už dvakrát pokusy takové spolek učinil, a že pokaždé nic se nedocílilo, naproti tomu navrhol, aby návrh ten se odročil a zatím se čekalo, jak prospívati bude založená právě zpěv. škola „Sokola“ klatovského, a aby z této ku sesílení spolku podlé uznání ředitele schopní údové byli poznenáhla přijímáni co výkonné údy spolku. Návrh tento byl hromadou přijat. Ku konci byl návrh prof. Šmilovského, aby spolek účastnil se slavnosti, jež ku počtu Janu Purkyni v den 50tiletého doktorského jeho jubilea má býti odbývaná v Měšt. Besedě, jednohlasně přijat a shromáždění za ukončené prohlášeno.

(Šum.)

Z Přestic, dne 15. pros. (Literátský spolek.)

Tohoto roku založen jest v našem městě spolek literátský, jehož účelem jest pěstování církevního zpěvu a podporování pobožnosti při službách božích, průvodech a pohřbích. Stanovy tohoto bratrstva jsou potvrzeny od nejd. bisk. konsistoře v Budějovicích dne 25. srpna a u vys. c. kr. místodržitelství od 11. října 1868. Za ochrance bratrstva vyvolil si spolek sv. Cyrila a Methoděje, apoštoly slovanské. Výroční památka těchto sv. patronův odbývati se bude slavnostním způsobem. V čele tohoto bratrstva stojí zdejší děkan veled. pan Josef Pekárek. O činnosti tohoto spolku promluví příště obsírněji.

Z Budyně nad Ohří. (Výroční zpráva.)

Za příkladem jiných měst v naší vlasti vytvořil se i u nás zpěv. spolek, vytknuv sobě za účel pěstování zpěvu nejen světských sborů, ale zvláště kostelních. Spolek náš přijal jméno „Bivoj“ na památku rodu Hazenburkského, kterýžto původ svůj bral od Bivoje a k oslavení slavných někdy z rodu toho držitelů a dobrodinců města Budyně nad Ohří. C. k. místodržitel-

*) Bude nám vítáno.

ství potvrdilo spolek vynesím ze dne 7. dubna 1868 pod číslem 16795, což spolku oznámil c. k. okresní úřad v Libochovicích přípisem ze dne 16. dubna 1868 čís. 785. Ve valné hromadě 6. prosince 1867 zvolen za protektora spolku: veledůst. p. J. K. Rojek, děkan v Budyni, za předsedu p. Karel Kurfürst, hraběcí správce v Budyni, za ředitele důst. pan Vojtěch St. Linhart, kaplan v Budyni, za pokladníka a spolu jednatele důst. p. Antonín Průša, kaplan v Budyni, za místoředitele p. Frant. Zázvorka, uč. v Budyni; za výbory pak: p. Čeněk Pichrt, učitel, J. Škuthan, V. Stožický a J. Drázný, všichni z Budyně. Takto konstituovaný spolek započal svou činnost, odbýváje každý týden dvakrát cvičení, v úterý a v pátek. Mimo to odbýváno jednou za týden cvičení ve zpěvu s těmi údy spolku, kteří ještě nebyli tak pokročilí, aby účastniti se mohli i zpěvu sborového. Cvičení to jest zásluhou p. místoředitele. Když pak pokročeno ve zpěvu, že před veřejnost mohlo se vystoupiti, ustanoven koncert zpěváckého spolku na den 2. února 1868 a první toto vystoupení spolku potkalo se s rozhodným prospěchem a přízní u obecnstva, které od té doby úplně spolku se naklonilo. Hlavní zásluhu získal si spolek opatřením skvostného praporu, který vždy bude střediskem sil jeho výkonných i odznakem svornosti a jednoty. Prapor jest z těžké hedbávné látky, na jedné straně bílý, na druhé červený. Červená strana má ve svém poli českého lva, bílá nese nápis: „Zpěvácký spolek Bivoj v Budyni“; skvostný prapor tento pochází z dílny páne Trenkvaldovy. Fábovy, rovněž tak skvostné, jsou dar paní Johanny Kurfürstové, matky praporu. Na fáboru červeném vyšito jest stříbrem heslo spolku: Zpěvem k srdci, srdcem k vlasti; na fáboru bílém nalézá se zlatem vyšité jméno spanilomyslné dárkyně a den a rok posvěcení praporu. Stůj zde výkaz činnosti našeho spolku: 2. února odbýval Bivoj první svůj koncert. 12. dubna provozoval spolek v zdejší děkanském chrámu Páně velkou Führerovou mši. 30. dubna účastnil se spolek při uvítání Jeho Eminencí nejvyššího pastýře do Budyně; zejména přinesl mu zastaveníčko spojené s průvodem pochodňovým. 15. května vyslal spolek 8 údů k slavnosti položení základního kamene k velkému národnímu divadlu v Praze. 16. května udělal spolek zastaveníčko svému protektoru veledůstojnému panu děkanu J. K. Rojkovi. 14. června uspořádán na počest 70letých narozenin Fr. Palackého koncert. 9. srpna na den zdejší pouti účinkoval spolek při velkých službách Božích, přednesl velkou Führerovou mši s gradualem: „Zdravas Maria“ od ředitele spolku. 22. srpna přinesl spolek zastaveníčko matce praporu paní Johanně Kurfürstové. 23. srpna, v den svěcení praporu, uspořádán koncert. 8. září požádán byl spolek, aby spoluúčinkoval při koncertu ve Mšeném, jehož čistý výnos obrácen býti měl na zakoupení vyučovacích prostředků školy Charvatecké. 20. září uspořádáno zastaveníčko hraběnce Teresii z Herbersteinů, majitelkyni panství Budynského a patronce chrámu Páně zdejšího. 11. října účastnil se spolek, byv požádán, svěcení školy v Nižebobách. Při svěcení, kteréž vykonal protektor spolku, veled. pan děkan J. K. Rojek, zapěl 3 sbory a při mši sv. v kostele malou mši od Führera. 3. listopadu přinesl spolek svému předsedovi K. Kurfürstovi na den jeho jmenin zastaveníčko. — Vydání spolku obnáší 331 zl. 52 kr. r. č. a příjem 334 zl. 10 kr. r. č. Zbývá na hotovosti 2 zl. 60 kr. — Ze zprávy té patrně, že spolek velmi činně sobě počínal a úkolu sobě vytknutému zadost učinil. Nadějeme se, že i na dále ve své činnosti neustane, ale spíše více a více rozkvétati bude, jsa v tom podporován vzornou jednomyslností a svorností svých činných údů. Svého času rozesílané Pražským Hlaholem vyzvání ku přistoupení k jednotě československých zpěváckých spolků uvítal náš spolek s radostí nelíčenou, máje na mysli důležitost a potřebu jeho. Než zdá se, že věc ta usnula. Aspoň jsem nečetl žádnou zprávu o přípravách, aniž další jaké vyzvání nás došlo. Jsem přesvědčen, že by všichni spolkové zpěváčtí přistoupili k jednotě, anť veliký z ní jim kyne prospěch. Mámeť nouzi o dobré sbory; kdyby však jednota se uskutečnila, odpomohla by nedostatku řádných sborů, neboť spojenými silami mohla by

dobré sbory vydávati. Všimám si zpráv o koncertech „Hlaholu“, který velké skladby provozuje i od francouzských skladatelů. Jen bohužel, že je Hlahol považuje za výhradní svůj majetek.*) Kde se mají venkovští zpěváčtí spolkové dodělati podobných skladeb? Předkládám tu věc na uvážení těm, jichž se týká, žádaje zároveň o Vaši pomoc. V. St.

Kronika zpěváckých spolků.

* *Zpěv. spolek pražských typografů*, k němuž se přidružilo několik členů „Hlaholu“, zapěl dne 7. ledna při církevních obřadech u mrtvoly Em. Arnolda „Salve regina“ od Führera a „Pohřební“ od K. Bendla.

* *Zpěv. spolek „Bivoj“ v Budyni* nad Ohří odbýval dne 23. prosince 1868 valnou hromadu, aby zvolil nové říditelství. Za protektora zvolen veledůstojný pan J. K. Rojek, děkan, za předsedu pan Karel Kurfürst, hraběcí správce, za ředitele důstojný pan V. St. Linhart, kaplan, za místoředitele pan Fr. Zázvorka, učitel, za pokladníka a jednatele důstojný pan Ant. Průša, kaplan; do výboru pánové: Č. Pichrt, J. Škuthan, V. Stožický a V. Drázný. Spolek čítá 1 čestného úda, 22 přispívajících a 25 činných údů. Dne 24. ledna uspořádá zpěvácký spolek koncert s následujícím programem: Staročeský zpěv válečný od Pecha. — Dvojzpěv se sborem z opery: „Cikánka.“ — Křižáci na moři od Bazina. — 2. jednání z opery „Templáři na Moravě“ od K. Šebora. — Tři jezdci, ballada od B. Smetany. — Dvojzpěv pro tenor a bariton z opery „Dom Sebastian“ od Donizettiho.

* *Horáždovický „Prácheň“* oslavil den svého šestiletého trvání dne 25. listop. 1868 pěveckou, hudební a deklamatorní zábavou.

* *Kutnohorský zp. spolek „Tyl“* stúčastnil se v slavnosti, která uspořádána byla dne 19. prosince, při započeti stavby Kutnohorského nádraží. Tyl zapěl při tom zdařile dva chorály.

* *Zpěv. spolek v Mšeně* a beseda uspořádala o Sylvestru zábavu v sále p. Kusa. Program obsahoval; Overturu. — Vlasti, sbor od Tovačovského. — Bože můj, otče můj, sb. od Bendla. — My jsme páni, deklamace. — Šťastné manželství, sb. od Bendla. — Rodina Morousů. — Hubička, sb. od Vašáka. — Stará panna, deklamace. — Proč nemohl dál, sb. od Vorla. — Besední čtení. — Duryňská národní od Mendelssohna. — Ukazování starožitností.

* *Zpěvácký spolek slovenský ve Vídni* uspořádá dne 14. ledna 1869 „u velkého čížka“ (Grosser Zeisig, Burgglacis) taneční zábavu, při které hudba c. k. pluku „Württemberg“ účinkovati bude. Údové spolku obdrží každý pro svou osobu po jednom volném lístku; dalších lístků po 1 zl. pro osobu lze dostat v kanceláři spolku: Stadt, Tuchlauben č. 8 IV. p. a ve „Slovenské Besedě“, Stadt, Strobelgasse č. 2. I. p. U kasy stojí lístek 1 zl. 50 kr.

Zprávy.

* *České divadlo.* 1. ledna. *Loď v přístavu, kom. operetka v 1 jed. od J. V. Zajíce.* — *V studni, operetta od V. Blodka.* — 3. ledna. *Nevěsta husitská, opera v 5 dějstvích od Karla Šebora.* — 6. ledna *Linda ze Chamounix, opera ve 3 jed. od Rossiniho.* — 8. ledna *Fra Diavolo, opera v 3 jed. od Aubera.* Loď v přístavu, která se poprvé dne 30. prosince provozovala, není nic jiného než *lehkým* parníkem, jenž nevyniká ani hloubkou uvnitř, ani důkladností stavby; melodie v této operetce jsou v pravém smyslu slova Offenbachovské. Dámy účinkující v tomto dílku, snažily se všemožně dobrou hrou a zpěvem okrášliti Zajícovu loď a došly hojně pochvaly, jmenovitě pi. Valentová, která po své barcarolle F-dur hlučným potleskem byla od-

*) To nikoliv. Na písemní požádání zapůjčuje je Hlahol sl. zpěv. spolkům. Red.

měněna. Slavné ředitelství zavděčilo by se velice obecenstvu, kdyby tak musikalní, obratnou, spolehlivou soubrettujako je pí. Valentová, která i ve velkých operách výtečné služby koná, znova engažovalo a nám zachovalo. O Šeborové opeře „Husitská nevěsta“ nelze nám ničeho povědět, leč že byl dům přeplněn; nemohli jsme se do parteru, kamž náš lístek platí, dostat. — Obsazení a slušné provedení hudební části Lindy pokládáme za dostatečně známé; dramatické podání úloh — ovšem mimo p. Palečka, jehož „Marquis Boisfleur“ by přese všechnu komiku jen o poznání kavalířstěji vystupovati měl, — ne příliš valné. Zvláště bychom si byli přáli bedlivějšího přednesení recitativů, jichž primitivnost by se živější a přirozenější deklamací zajisté alespoň poněkud zakryti nechala. Přčetné obecenstvo, veškeré místnosti přeplňující, vyznamenávalo solisty štědrou pochvalou. Martu zpívala pí. Nedělová, a nikoliv pí. Valentová, jak v některých seznamech osob mylně bylo udáno. Zpěvoheru řídil p. kapelník Čech. — Konečně konáme svou povinnost, upozorňující režii na nepovolaného svědka, jenž všemu, co se v 2. jednání v saloně Lindině dělo, pootevřenými dveřmi naslouchal. —

O. H.

Koncerty. 1. ledna 2hé matinée pro komorní hudbu sl. Prokschovy. — 3. ledna Koncert Ch. z Tiefensee. — Sl. Prokschova zavděčila se zajisté obecenstvu pražskému, že zvolila k své matinée dvě skladby z oboru komorní hudby domácích komponistův. Slyšeli jsme totiž poprvé nové trio pro piano, housle a cello od Z. Skuherského, které svou svěžeství, ušlechtilými myšlenkami a důkladným propracováním posluchače poutalo. Nejvíce líbilo se dovadivé scherzo a hluboko citěné adagio. Některá místa upomínala nás na Mendelssohna a Schumana. Rovněž tak zajímavá skladba bylo trio op. 53 od zesnulého Jind. Veita, která má na sobě pečeť dokonalosti, vynikajíc poesíí a dokonalostí formy. Konečně nasledovala Mozartova sonata pro housle a piano s variacemi. V obou triech účinkovali sleč. Prokschova, pan Ant. Benevic a p. Wilfert, kteří po každém kusu hlučně voláni byli. Pan Wilfert hrál na cello v každém ohledu výtečně a zastínil tak mnohého profesora téhož nástroje na konservatoři. — Sl. z Tiefensee a její koncertní zpěv je Pražanům znám; hlas pozbyl sice pelu mládí a svěžesti; avšak je výtečně vycvičen a přednos nuancovaný. Zpívalať kromě arie z Don Juanu a Normy (Casta diva) variace od Procha, pak české, ruské a španělské národní písně. Pan Rappoldi osvědčil důstojným přednosem Moliqueova koncertu pro housle, že je v pravém smyslu slova virtuos. Sl. Dittrichova zavděčila se obecenstvu zdařilým provedením Chopinovy praeludie a bravourním přednosem Rubinsteinovy polky koncertní. Pochvaly hojné dostalo se všem účinkujícím.

* *Hudební zkouška k národní besedě* odbyvala se v sále na Žofíně dne 1. ledna. Program obsahoval tyto skladby: Vzpomínka na Prahu, polka od J. Stříbrného. — České zvuky, kvapík od J. Vochomůrky. — Pokrok, třasák od Vojtěcha Hřimálého. — Pražanka, čtverylka od T. T—k. — Mazur od Karla Mášy, — Touha po vlasti, třasák od Karla Komzáka. — Ruslan a Ludmila, čtverylka od K. Podskalského, která právě tiskem Vítka a Starého vyšla (50 kr.). — Jeníkův třasák od Fr. Kavána. — Zdrav stůj brata, kvapík od Hausmanna. — Volnost, polka mazur od Karla Komzáka. Neobdrževše lístku do zkoušky té, nemůžeme podati vlastní svůj úsudek; tolik však jsme od hodnověrných znalců slyšeli, že prý letošní tance tyto jsou na mnoze mdlé, nevynikajíc onou svěžestí a pěknými rytmy, jako loňského roku. Nejzdařilejší jsou prý skladby od p. Komzáka a Kavána.

* *Z konservatoře.* Ozývají se jizlivé, ano drzé hlasy, jako by nám byli pp. professorové J. Pisařovic a J. Hrabě sdělili zprávu o páně Hegenbartově přídavku, o němž jsme se v předešlém čísle zmínili. Konstatujem tímto, že svrchu jmenovaní páni professorové nemají toho nejmenšího podílu v této

zprávě, což i z toho dostatečně vysvítá, že jsme mylně udali přídavek 300 zl., kdežto pan Hegenbart jen 200 zl. přídavku obdržel. Kdyby zpráva pocházela od těch kterých pp. profesorů, byli bychom byli i o výšce přídavku lépe zpraveni. O přídavku p. Hegenbartově povídá si od nějakého času celý zdejší hudební svět. Že jsme pouze uvedli zasloužilé a výtečné prof. pp. J. Pisařovice a J. Hraběte, je pouhá náhoda; mohli jsme též uvést zasloužilé professory pp. Janatku a Baura, kteří též více než pětadvacet let na konservatoriu působí a také žádného příspěvku neobdrželi. Tímto vysvětlením zbaveni jsou trvám ti kteří páni professorové veškerého podezření, které by rády jisté zjištěné osoby na ně uvrhly.

* *Pan Jan Sitt*, nadaný náš virtuos na housle, zastává nyní místo co koncertní mistr ve Vratislavi, kdež také kapelník p. Blecha zdárně působí. O páně Sittově přednesu Vieuxtempsova „Adagio a Ronda“ praví tamější kritika, že 18letý ten houslista vyniká neobyčejnou všech manýr prostou technikou; jeho tón je ušlechtilý, jemný a kde toho třeba silný. Pan Sitt osvědčil se též co skladatel, složiv pěkný slavnostný pochod, jenž se velice líbil.

* *Slečna Vilemina Čermáková*, rovněž tak roztomilá jak výtečná pianistka odebeře se na začátku února do Vídně, kde uspořádá několik koncertů v krásném sále p. Streichera, jenž jí místnosti ty bezplatně propůjčil. Slované vídenští mohou se těšit na rozkošnou duševní zábavu.

* *Pan Edv. Rüffer*, básník pěkného libretta „Husitská nevěsta“ píše pro p. Karla Šebora libretto k nové opeře, k němuž si opět obral látku z české historie.

* *Sleč. Rastelliova*, druhdy primadonna české opery, vystoupila v úterý dne 15. prosince na divadle Vratislavském co Alice v opeře „Robert ďábel“. Kritik novin „Schles. Zeitg.“ praví, že má sice dosti silný, ale trochu ostrý a ve vyšší poloze pronikavý mezzosoprán. V celku osvědčila sl. Rastelliova velkou divadelní rutinu.

* *Pan Jos. Řebíček*, koncertní mistr ve Wiesbadenu dochází tam co virtuos všestranné pochvaly. Jeho kvartetní zábavy, které tam odbyval s pp. Schollem, Knottem a Fuchsem, jsou velmi oblíbeny, jeho hra velmi obdivována.

* *Nová operetta „Zlota chrzaszczyk“ našeho rodáka Hössliho* dávala se tyto dni ve Lvově výsledkem velmi příznivým. Melodie této operetty dýchající ducha národních písní polských líbily se velice. Instrumentace je pikantní a svědčí o orkestrální obratnosti páně Hösslové.

* *Uprázdňená místa hudebnická.* Místo prvního houslisty s roč. platem 325 tol. u městské kapely v Cáchách (Aachen). Žádosti v něm. řeči zasilány buďtež kapelníku Breuningovi v Cáchách. — Varhanářští pomocníci přijmou se u Fr. Mayera v Herfordu (v Německu). — Purkmistr Františkových lázní Dr. Loimann vypisuje konkurs na lázeňskou hudbu ve Františkových lázních (Franzensbad). Hledá se totiž kapelník čili ředitel hudby, jenž má sestaviti kapellu o 24—30 hudebnících, a od 15. května až do 25. září hudební produkce obstarati. Za to dostane na lázeňskou tu dobu 8000 zl. Bližší výminky lze se dozvědět buď ústně neb písemně u purkmistrovského úřadu v lázních Františkových. Konkurs trvá do 11. února 1869.

Listárna. Sl. zpěv. spol. v N. P.: Díky za blahopřání a chvalnou Vaši snahu. — Pu. H... ve Vrš... (v Banátě): Pište jen; však já vše spořádám. — Sl. zpěv. spolkům: Výtečné vídenské piano, které redakce sama vyzkoušela, je levně na prodej. Bližší výminky lze se dozvědět v administraci. — Panu F. C. v Petrohradě: Těší nás Vaše účastenství. — Sl. zpěv. spol. „Moravanu“ v Kroměříži: Račte nejprv udat, která duetta a terzetta máte a pak Vám zašlem jiná. — Pu. Blumentrittu v Rotterdamě: Udejte nám laskavě jmena Čechů tam účinkujících. — Sl. „Práchni“: Až v 3. čísle.